

TÁJÉKOZTATÓ MEZŐGAZDASÁGI ŐSTERMELŐK RÉSZÉRE

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (továbbiakban:Htv.) értelmében helyi iparüzési adó fizetési kötelezettségük áll fenn azon vállalkozóknak, akik az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel vállalkozási tevékenységet végeznek.

A vállalkozói körbe beletartoznak a Htv. alapján azok a magánszemélyek is, akik a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint mezőgazdasági őstermelők, feltéve, hogy őstermelői tevékenységéből származó bevételük az adott adóévben a 600.000 forintot meghaladja.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. (továbbiakban: Art) 19. §. (2) bekezdése alapján az **önadózás** és az adóbeszedés útján megállapított adó esetén az adókötelezettség keletkezését annak **bekövetkeztétől (a tevékenység megkezdésétől) számított 15 napon belül az erre a célra rendszeresített nyomtatványon jelenti be az adózó az önkormányzati adóhatóságnál.**

A mezőgazdasági őstermelő iparüzési adóalanyiságának létét vagy hiányát az dönti el, hogy a Htv. szerinti vállalkozónak minősül-e vagy sem. Ehhez azt kell vizsgálni, hogy az Szja tv.-ben meghatározott – őstermelői tevékenységből származó – bevétele az adóévben a 600 ezer forintot meghaladja-e vagy sem.

Az Szja tv. 2. számú melléklet I. pont 5. alpontja a jellemzően előforduló bevételek közé sorolja a felvett támogatást (ideértve különösen az egységes területalapú támogatást is), illetve visszautal az Szja tv. VI. Fejezet rendelkezéseire. Az Szja tv. 19. § (1) bekezdése szerint e bevételek közé tartozik a magánszemély részére jogszabály alapján költségei fedezetére vagy fejlesztési célra rendelkezésre bocsátott vissza nem térítendő támogatás is. **Mindezek alapján az adóalanyiság (a 600 ezer forintos bevételi értékhatár) megállapítása szempontjából valamennyi – mezőgazdasági őstermelő által kapott – támogatást figyelembe kell venni.**

Mindezek alapján:

- 1./ Ha a mezőgazdasági őstermelő éves bevétele az általa kapott bármely támogatás – például területalapú, jövedékiadó-visszatérítés, továbbá fejlesztési, gépvásárlási támogatás – figyelembevételével nélkül 600 ezer forintnál nem több, de a támogatással együtt a 600 ezer forintot meghaladja, akkor a mezőgazdasági őstermelő az iparüzési adó alanyának minősül, a helyi iparüzési adó hatálya alá be kell jelentkeznie és adóbevallást kell benyújtania az adóévet követő év május 31-ig.**
- 2./ Abban az esetben, ha a mezőgazdasági őstermelő adóévi tevékenységéből származó bevétele támogatással együtt legfeljebb 600 ezer forint, akkor nem minősül a Htv. szerinti vállalkozónak, s így az iparüzési adó alanyának. Ekkor az őstermelőt az adóévben sem bejelentkezési, sem bevallás benyújtási kötelezettség nem terheli.**
- 3./ Az őstermelőnek, ha éves (akár támogatások nélküli) bevétele a 600 ezer Ft-ot meghaladja, szintén az iparüzési adó alanyának minősül, a helyi iparüzési adó hatálya alá be kell jelentkeznie és adóbevallást kell benyújtania az adóévet követő év május 31-ig.**
- 4./ Ha az őstermelő az előző években bejelentkezett a helyi iparüzési adó hatálya alá, de az adott adóévben a fentiek szerint számított éves bevétele a 600 ezer Ft-ot nem haladja meg, akkor az őstermelőnek adóbevallást helyettesítő „Nyilatkozatot” kell benyújtania az adóévet követő év május 31-ig.**

A közös őstermelői igazolványban szereplő személyek tekintetében az Szja tv. 6. számú melléklet III. pontja tartalmaz részletes szabályozást. Így például a tevékenységét közös igazolvány alapján folytató őstermelő e tevékenységből származó bevételét és – tételes költségelszámolás esetén – azzal kapcsolatos költségét a közösen elért összes bevételnek, illetőleg összes költségnek a családtagok számával történő elosztásával állapítja meg, azzal, hogy a bevételek és költségek igazolására bármelyikük nevére kiállított bizonylat egyenértékű.

Közös őstermelői igazolvány (jellemzően családi gazdaság) esetén az iparüzési adóalanyiság kérdése a családi gazdaság, illetve az őstermelői igazolvány tagjai esetében külön-külön vizsgálandó. Abban az esetben, ha a 600 ezer forintos fejenkénti értékhatárt meghaladja a közös bevétel összege (például 4 fő esetében 2,4 millió forintnál több), akkor az őstermelői igazolványban feltüntetett valamennyi magánszemély önállóan alanya az iparüzési adónak, **mindannyian egyenként kötelesek bejelentkezési kötelezettségüknek eleget tenni.**

A közös őstermelői tevékenységet folytató családtagok külön-külön is eleget tehetnek adókötelezettségüknek. 2017. január 1-től a közös őstermelői igazolvánnyal rendelkező adóalanyok az adóévi iparüzési adókötelezettségüket úgy is teljesíthetik, hogy az adószámmal rendelkező adóalany a közös őstermelői tevékenységvégzésből származó teljes iparüzési adóalap alapulvételével állapítja meg, vallja be és fizeti meg az adót. Az adómegállapítás ezen módjának választásáról a közös őstermelői igazolványban feltüntetett valamennyi adóalany az adószámmal rendelkező adóalany adóévi adóbevallásában nyilatkozik. A családi gazdálkodó a családi gazdaság tekintetében az adóévi iparüzési adókötelezettséget a közös őstermelői igazolvánnyal rendelkező adóalanyokra irányadó szabályozás szerint is teljesítheti.

Az iparüzési adóalanyiság független attól, hogy a mezőgazdasági termelést végző személy egyébként más törvények szerint őstermelőnek, kistermelőnek, vagy éppen családi gazdálkodónak, családi gazdaság tagjának minősül.

A Htv. 52. § 22. pont g) alpontja tartalmazza az Szja tv. hatálya alá tartozó személyekre vonatkozó – az iparüzési adóalap megállapításául szolgáló – nettó árbevétel fogalmát. Eszerint nettó árbevétel a vállalkozó által a tevékenységvégzéssel (termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás) közvetlen összefüggésben kapott – általános forgalmi adó nélküli – ellenérték, növelve a kompenzációs felárral és csökkentve az adóhatósággal elszámolt regisztrációs adó összegével, feltéve, hogy azt bevételként elszámolta, továbbá azon bevétellel, amelyet az Szt. alapján egyéb bevételként kellene elszámolni. **Vagyis az őstermelő által kapott támogatásokat (pl: területalapú támogatás) az iparüzési adó alapjának megállapítása során nem kell figyelembe venni.**

Az iparüzési adóalap kiszámítása – az adózó döntése alapján – történhet az általános szabályok szerint (nettó árbevétel csökkentve az anyagköltséggel, az eladott áruk beszerzési értékével és a közvetített szolgáltatások értékével), vagy – meghatározott adózói körben – az ún. egyszerűsített adóalap-megállapítással. Ez utóbbi előnye, hogy nincs szükség az egyes nettó árbevétel-csökkentő költségek külön leválogtatására.

Az iparüzési adóalap kiszámítása az általános szabályok szerint

Az önálló adóalanyi státusz azt is jelenti, hogy az iparüzési adóalap kiszámítása során a családi gazdaság valamennyi tagja esetén a mezőgazdasági termények, állatok értékesítéséből, a végzett szolgáltatásnyújtásból annyi bevételt kell figyelembe venni az egyes tagoknál, amennyit a személyi jövedelemadónál – a közös őstermelői tevékenységre vonatkozó szabályok szerint – az egyes tagoknál elszámoltak (a bevételt el kell osztani a családi gazdaság tagjainak számával). Fontos összefüggés ugyanakkor, hogy a helyi iparüzési adóban a mezőgazdasági tevékenységhez kapott (agrár)támogatások nem tartoznak az iparüzési adóköteles bevételbe.

Az iparüzési adóalap kiszámítása során az árbevételt csökkenti az anyagköltség, az eladott áruk beszerzési értéke, illetőleg a közvetített szolgáltatások értéke. Az ezen fogalmaknak megfelelő költségeket a családi gazdaság tagjai (hasonlóan a bevételhez) egyenlő arányban vehetik figyelembe, függetlenül attól, hogy mely tag nevére szól a számla.

Nettó árbevétel a tevékenységgel (termékeladás, szolgáltatás)összefüggésben kapott általános forgalmi adó nélküli készpénz, jóváírás természetben kapott juttatás, vagy bármilyen vagyoni érték, növelve az árkiegészítéssel és csökkentve a fogyasztási adóval, továbbá az adóhatósággal elszámolt - az egyéb szolgáltatások értékeként, illetve az egyéb ráfordítások között kimutatott - jövedéki adó összegével, továbbá az egyéb ráfordítások között kimutatott, az adóhatósággal elszámolt regisztrációs adó, energiaadó összegével, feltéve, ha az így elszámolt regisztrációs adó, energiaadó összege az értékesítés nettó árbevételét növelte.

Az egyszeres könyvvitelt, valamint – a személyi jövedelemadóról szóló törvény hatálya alá tartozó - pénzforgalmi nyilvántartást vezető vállalkozók esetében anyagköltség a **tárgyévi anyagbeszerzésre fordított kiadás, csökkentve a kifizetett anyagkészlet leltár szerinti záró értékével, növelve a kifizetett anyagkészlet leltár szerinti nyitó értékével.** Csökkenti az anyagköltséget a saját vállalkozásban végzett beruházáshoz felhasznált anyagok bekerülési (beszerzési) értéke, továbbá az az érték, amellyel az adóalany a 36. pont szerint az eladott áruk beszerzési értékeként, a 40. pont szerint a közvetített szolgáltatások értékeként nettó árbevételét csökkentette.

A számviteli törvény 3.§ (5) bekezdése értelmében az **anyagok alatt a vásárolt alap-, segéd-, üzem- és fűtőanyagokat és alkatrészeket, valamint a 28.§ (3) bekezdésének a. pontja szerinti eszközöket – egy évnél rövidebb ideig használt szerszám, műszer, berendezés, felszerelés, munkaruha, védőruha, egyenruha - kell érteni.**

Összefoglalva tehát: az őstermelők, a családi gazdaság egyes tagjainak (családi gazdálkodó, illetve a családi gazdaság nem foglalkoztatottként közreműködő családtag) iparüzési adóalapját úgy kell kiszámítani, hogy az egy főre jutó bevételből le kell vonni az egy főre jutó nettó árbevétel-csökkentő költségeket (anyagköltség, eladott áruk beszerzési értéke, közvetített szolgáltatások értéke).

Az adóalap egyszerűsített kiszámítása

Amennyiben az őstermelő, a családi gazdaság tagja (családi gazdálkodó, illetve a családi gazdaság nem foglalkoztatottként közreműködő családtag) **a személyi jövedelemadó-törvény szerinti átalányadózó, akkor az iparüzési adó alapját úgy is megállapíthatja, hogy a személyi jövedelemadónál kiszámított átalány-adóalapot 1,2-vel megszorozza.** (Ha az így kapott összeg nagyobb, mint a bevétel 80 százaléka, akkor ez utóbbi az iparüzési adó alapja.)

Abban az esetben, ha a családi gazdaság tagja a személyi jövedelemadóban **nem választotta az átalányadózást, de nettó árbevétele** (mezőgazdasági terményértékesítésből, állattenyésztésből, szolgáltatásnyújtásból származó bevétel) **az adóévben nem érte el a 8 millió forintot, akkor az adóalapot úgy is meg lehet állapítani, hogy a nettó árbevételt 0,8-al megszorozza.**

Illetékesség szempontjából az őstermelőnek a lakhelyen (székhelyen) kívül –ha ez eltérő –a termőföld szerinti település önkormányzati adóhatóságánál is bejelentési kötelezettsége van.

Amennyiben a családi gazdaság a tagok lakóhelye szerinti településen kívül más önkormányzatnál is rendelkezik telephellyel, ide értve azt az esetet is, hogy más településen van művelés alatt álló (saját tulajdonú vagy bérelt) termőföldje, akkor a fentiek szerint kiszámított adóalapot a helyi adótörvény mellékletében foglaltak szerint meg kell osztani az egyes települések között.

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi tv. szerint:

Mezőgazdasági őstermelő: az a 16. életévét betöltött, **nem egyéni vállalkozó magánszemély**, aki a saját gazdaságában a 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenységet folytat, és ennek igazolására **őstermelői igazolvánnyal rendelkezik, ideértve az erre a célra létesített nyilvántartásban családi gazdálkodóként bejegyzett magánszemélyt és e magánszemélynek a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagját is,** mindegyikre vonatkozóan a 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenysége(i)nek bevétele (jövedelme) tekintetében.

a) **Saját gazdaság** alatt a termelést ténylegesen végző magánszemély rendelkezési jogosultságát kell érteni az eszközei (ideértve a bérelt eszközöket is), a termelés szervezése és -a vetőmag-bértermelés, a bérnevelés, a bérhizlalás és a kihelyezett állat tartása esetének kivételével -a termelés eredményének felhasználása felett.

b) **Őstermelői igazolvány** az őstermelői tevékenységből származó bevételek nyilvántartására alkalmas, hitelesített, kormányrendelet által előírt eljárási rendben kiadott, illetve érvényesített igazolvány.